

Arkest. 71/27.2.2015

ROVANIEMI 608 Käyrämö Pirttivaara 2 (Mj.rek 699010608)

ROVANIEMI 684 Käyrämö Pirttivaara 1 (luode) (Mj.rek. 1000011621)

- muinaisjäänköhteiden tarkastus 7.6.1999 ja 5.8.2014

FL Hannu Kotivuori

Lapin maakuntamuseo

Pohjoisranta 4

96200 Rovaniemi

hannu.kotivuori@rovaniemi.fi

Kohde: **Rovaniemi 684** (Mj.rek.nro 1000011621) **Pirttivaara 1 (luode)**

- kivikautinen asuinpaikka, pyyntikuoppia

Peruskartta: 3623 03 Saarenpäävaara

Keskikoordinaatit (Mj.rek.): P: 7426445, I: 467761, Z: n. 185 m mpy.

Löydöt: KM 38752:1-3, KM 39268:1-3

Tarkastukset: Hannu Kotivuori 7.6.1999 ja 5.8.2014 (R-684)

Inventointi: Taisto Karjalainen 2012

Lapin maakuntamuseo tarkasti aluetta ensimmäisen kerran inventoinnin yhteydessä kesällä 1990, jolloin löytyi kohde R-608 (liite 1). Inventointia täydennettiin kesäkuussa 1999, jolloin vasta paikantui metsätien leikkauksessa näkyvien löydösten ja palaneiden kivien osoittama kivikautinen asuinpaikka R-684. Paikka on Käyrämöjärven (kartoilla myös Käyrämönjärvi) eteläpäästä noin 500 m länteen, suon rajaaman alavan mäntykankaan kaventuman kohdalla ja Pirttivaaran pohjoispuolella. On huomioitava, että myös järven pohjoispuolen kankaalle on merkitty nimeksi Pirttivaara. Rovaniemeltä sijainti on 56 km pohjoiskoilliseen ja E 4 -tieltä noin 2 km länsiluoteeseen.

Vuonna 2012 Metsähallituksen inventointien yhteydessä arkeologi Taisto Karjalainen tarkasti paikan uudelle ja poimi mm. hirvenluuksi määritetyn luupalan. Tuo palanut luusiru on radiohiiliajoituksen mukaan toistaiseksi vanhin viite ihmisen toiminnasta Rovaniemen seudulta. Luu on ajalta 9480 – 9290 vuotta sitten. Käyrämöjärven pinta lienee tuolloin ollut hieman nykyistä (182,5 – 182,8 m mpy) korkeammalla ja se saattoi olla osa Ancyliusjärven rantaa. Ajoitustuloksen tultua julki myös Lapin Kansa -

lehti teki asiasta jutun, jonka yhteydessä arkeologi Hannu Kotivuori vieraili paikalla toimittaja Riku Lavian kanssa 23.5.2013.

Koska Käyrämöjärven ja metsätien välisellä hienohiekkaisella mäntykankaalla on myös runsaasti eri-ikäiseen toimintaan viittaavia kuoppia, allekirjoittanut päätti piirtää niistä uuden luonnoksen ja tarkastaa paikan 5.8.2014 (liite 3). Jo vuonna 1999 oli merkitty ylös kuoppien likimääräinen sijainti ja määritelty kankaan kapealla eteläosalla olevat pääosin resenteiksi, joskin jo hyvin maatuneiksi kuopiksi. Niitä on saattanut syntyä esimerkiksi II MS:n aikana saksalaisten toimesta, mutta tarkempaa syytä ei voi tutkimatta selventää.

Metsähallituksen inventointiraportissa pyyntikuoppia ei määritellä, mutta ne ovat pääosin todetun resentin kuopparyhmän pohjoispuolella, arviolta 100 – 150 metrin matkalla ja aivan suon reunan tuntumassa. Alueella on kymmenkunta selvästi pyyntikuopiksi katsottavaa loivareunaista ja osin vallimaista kuoppaa. eteläpään myöhempi kaivelu lienee tuhonnut joitakin pyyntikuoppia. Tältä osin voidaan todeta, että aluetta on käytetty mesoliittisen vaiheen jälkeen - ilmeisesti varhaismetallikaudella - pyyntitarkoituksiin.

Kohde: **ROVANIEMI 608** (Mj.rek. nro 699010608) **Käyrämö Pirttivaara 2**

- pyyntikuoppia

Peruskartta: 3624 01 Käyrämö

Keskikoordinaatit: P: 7428344, I: 466701, Z: n. 185 m mpy.

Löydöt: -

Inventointi: Hannu Kotivuori 1990 (ks. Rovaniemen seudun kiinteät muinaisjäännökset. Lapin seutukaavaliitto, julkaisu n:o 122/1992, s. 114)

Inventointi: Taisto Karjalainen 2012

Tarkastus: Hannu Kotivuori 5.8.2014

Kohde sijaitsee Käyrämöjärven luoteispuoleisella (n. 1 km järven rannasta) hienohiekkaisella mäntykankaalla. Pyyntikuopat ovat metsätien molemmilla puolilla ja pohjoisesta laskevan Napinojan kaakkoispuolella. Kohde R-684 on saman tien varressa, tältä paikalta noin 2 km kaakkoon.

Alue on osin varsin avointa hienohiekkaista kangasta, jolla vielä 1990 inventoinnissa saattoi satunnaisesti paikantaa joitakin kvartsi-iskoksia ja palaneita kiviä muistona esihistoriallisesta oleskelusta. Varsinaista asuinpaikkakohtaa ei kuitenkaan ole todettu. Järvenpuoleisen suon ja joen väliin on tehty ilmeisesti kolme pyyntikuopparyhmää (liite 2). Tien länsipuolella oleva ryhmä (4 kuoppaa) on pienen törmän laessa. Kolmessa kuopassa on selkeästi vallimuotoja näkösellä ja ne ovat soikeahkoja.

Tien itäpuolen kankaalla olevat painumat ovat erittäin maatuneita ja osa tuskin erottuvia. Ne voi kuitenkin hahmottaa kahtena (kuopat 5–8 ja 10–13) melko tasaisin välein kannaksen poikki kulkevana ketjuna. Kuopat ovat selkeän pitkänomaisia, matalia ja pieniä. Metsänkorjuuta varten on alueen luoteista reunaa pitkin tehty ajotie, joka lienee tuhonnut joitakin kuoppia. Yhteensä näissä kolmessa ryhmässä todettiin säilyneen 13 kuoppaa.

Vuonna 1990 todettiin myös erillinen löytökohta **R-607** eräältä poropolulta, joka kulki Pirttivaaran(-kankaan) Käyrämöjärveen kurottavalla harjanteella. Paikalla oli palaneita kiviä, palanutta luuta ja

yksi kvartsi-iskos. Tämä yksittäinen liesikohta on nähtävästi sama, joka on merkitty muinaisjäännösrekisteriin nimellä **Kettuharju** (Mj.rek. nro 1000021224, vrt. liite 1). Paikan on inventoinut 2012 Metsähallituksen arkeologi Taisto Karjalainen ja todennut harjulla kaksi pyyntikuoppaa, joita allekirjoittanut ei puolestaan havainnut vuonna 1990.

Muistiinpanoissani kuitenkin todetaan paikallisilta saadun tiedon mukaan: ”Kerrotaan olevan peurahautoja”. Alueella oli tuolloin nähtävissä myös vanhan, kivellä tehdyn, poroaidan jäännöksiä ja kamminpohjia.

Rovaniemellä 22. elokuuta 2014

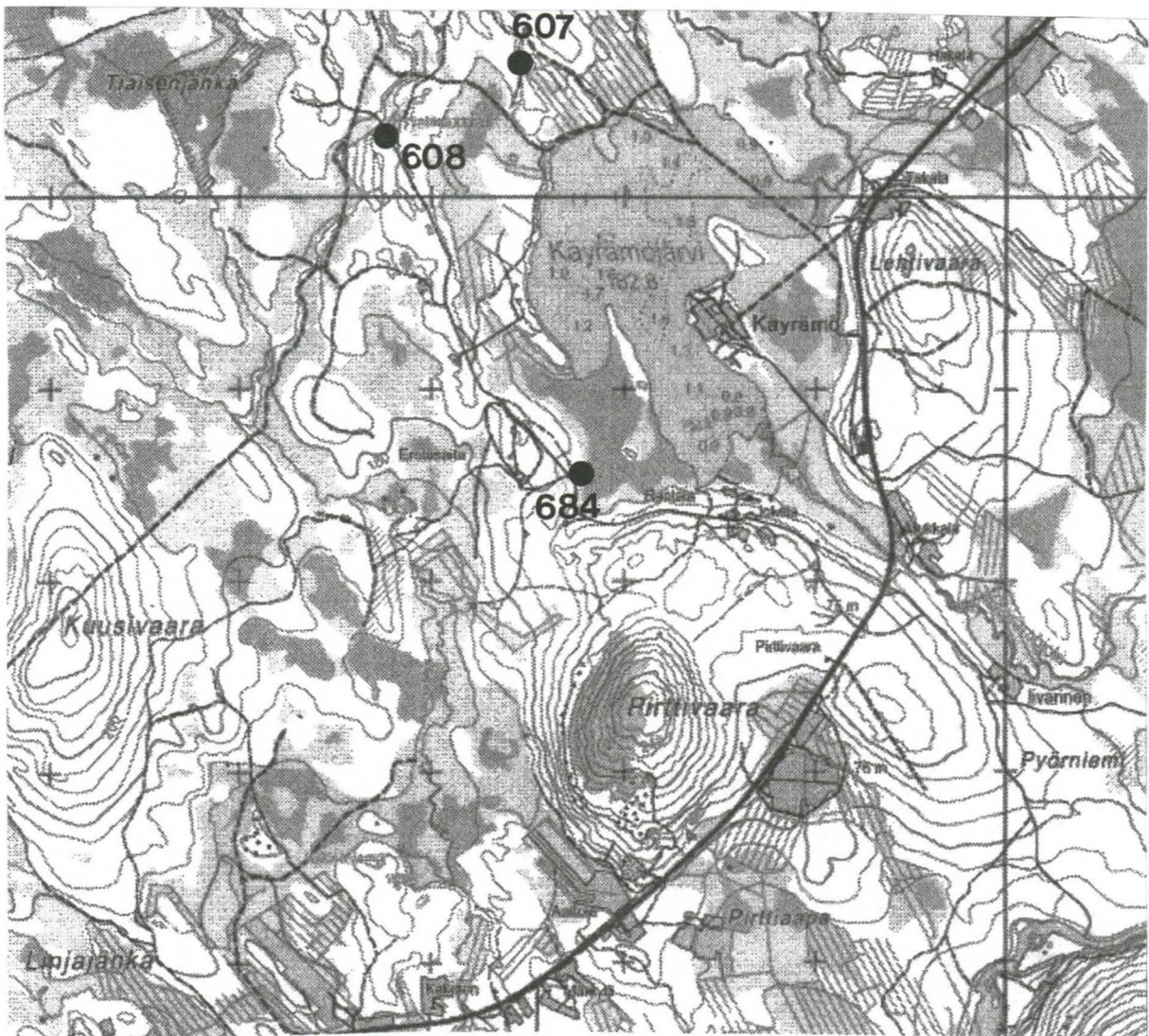
Hannu Kotivuori

Museonjohtaja – arkeologi

Liitteet 1–3

ROVANIEMI 607, 608 ja 684 Käyrämö

- kohteiden 608 ja 684 etäisyys noin 2 km

H. KOTIVUORI

· INV. 1990

· TARU. 2014

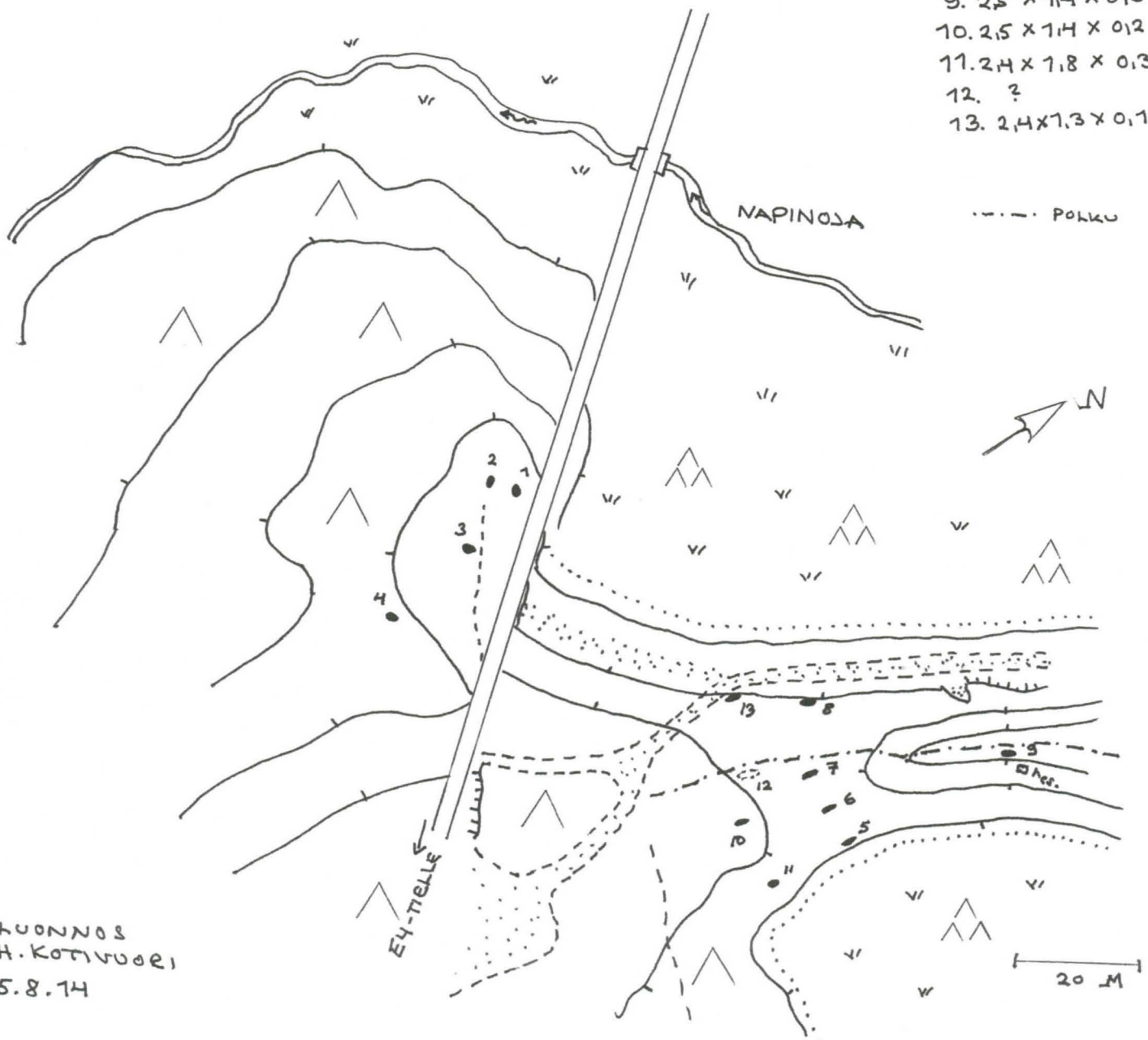
1-3 RYHMÄ 1 (VALU)
+ 45-8 RYHMÄ 2 (MAATUNBITA,
PITUÄNOMAISIA)

9 ERILLINEN KUOPPA

10-13 RYHMÄ 3 (MAATUNBITA,
PITUÄNOMAISIA)

PYNTIKUOPAT 1-13

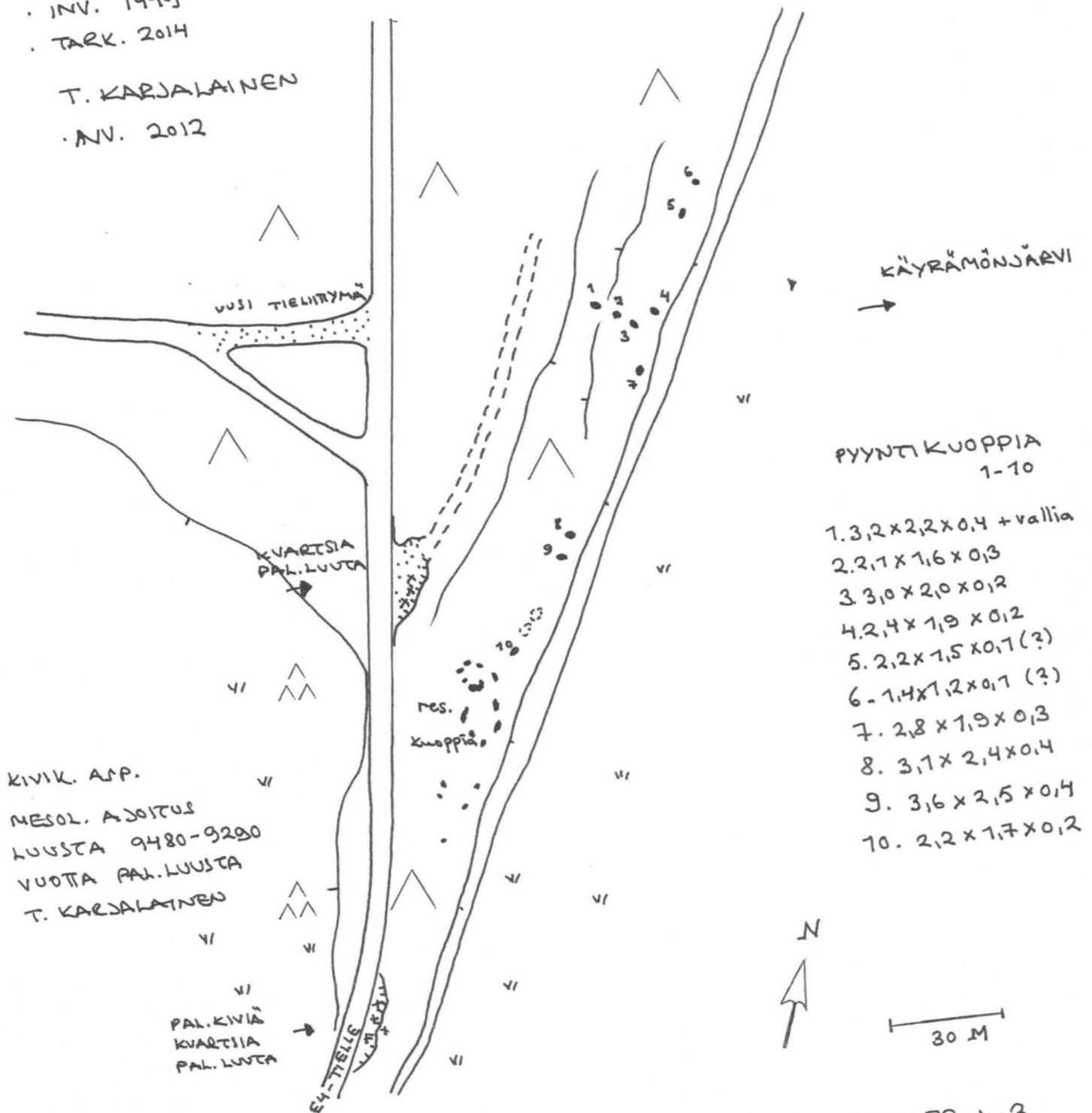
1. $4,0 \times 2,7 \times 0,4$ + valli 1,0
2. $2,9 \times 2,3 \times 0,3$ + valli 1,0
3. $3,5 \times 2,3 \times 0,4$ + valli 1,5
4. $2,7 \times 1,9 \times 0,4$
5. $1,9 \times 1,3 \times 0,1$
6. $3,0 \times 2,1 \times 0,3$
7. $2,7 \times 1,7 \times 0,2$
8. $2,6 \times 2,0 \times 0,2$
9. $2,5 \times 1,4 \times 0,3$
10. $2,5 \times 1,4 \times 0,2$
11. $2,4 \times 1,8 \times 0,3$
12. ?
13. $2,4 \times 1,3 \times 0,1$

KUONNOS
H. KOTIVUORI
5.8.14

ROVANIEMI 684 KÄYRÄMÖ PIRTIVAARA 1 (LUODE)

H. KOTIVUORI
 · INV. 1999
 · TARK. 2014
 T. KARJALAINEN
 · MV. 2012

KIVIK. A.P.
 MESOL. AJOITUS
 LUUSTA 9480-9290
 VUOTTA PAL. LUUSTA
 T. KARJALAINEN

VI
 PAL. KIVIA
 KVARTSIA
 PAL. LUUTA

- PYYNTIKUOPPIA
 1-10
1. 3,2 x 2,2 x 0,4 + vallia
 2. 2,7 x 1,6 x 0,3
 3. 3,0 x 2,0 x 0,2
 4. 2,4 x 1,9 x 0,2
 5. 2,2 x 1,5 x 0,1 (?)
 6. 1,4 x 1,2 x 0,1 (?)
 7. 2,8 x 1,9 x 0,3
 8. 3,7 x 2,4 x 0,4
 9. 3,6 x 2,5 x 0,4
 10. 2,2 x 1,7 x 0,2

LUONNOS
 H. KOTIVUORI
 5.8.14 / 7.6.99

KM 38752:1-3
 KM 39268:1-3